

รายวิชา ภาษาไทย

รหัสวิชา ท๒๒๑๐๒ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๓ วิจัยสารเพื่อพัฒนาชีวิตและสังคม

เรื่อง กลอนดอกสร้อยรำพึงในป่าช้า (๕)

ครูผู้สอน ครูธีระพล แก้วคำจันทร์



หน่วยการเรียนรู้ที่ ๓ วิจัยสารเพื่อพัฒนาชีวิตและสังคม

กลอนดอกลสร้อยรำพึงในป่าช้า (๕)

คำถาม ?



อะไรคือสิ่งที่คงอยู่ตลอดไป

คำถาม ?



อะไรคือสิ่งที่ไม่จริง

คำถาม ?



ความไม่เที่ยงแท้ในบทกลอน
เปรียบเหมือนสิ่งใด



จุดประสงค์การเรียนรู้

๑. อธิบายคุณค่าด้านสังคมของกลอนดอกลีลาวดี
รำพึงในป่าช้าได้อย่างถูกต้อง



จุดประสงค์การเรียนรู้

๒. วิเคราะห์คุณค่าด้านวรรณศิลป์ของกลอนดอกสร้อย
รำพึงในป่าช้าพร้อมถอดความหมายและตีความได้



จุดประสงค์การเรียนรู้

๓. สะท้อนคิดและนำข้อคิดจากกลอนไปปรับใช้
ในชีวิตประจำวันได้



การอ่านและพิจารณาวรรณกรรม

“กลอนดอกสร้อยรำพึงในป่าช้า”



คุณค่าด้านเนื้อหา

กลอนดอกสร้อยรำพึงในป่าช้า มีเนื้อหากล่าวถึงความตาย โดยมุ่งเสนอแนวคิดหลักเกี่ยวกับสัจธรรมของชีวิตที่ว่า มนุษย์ทุกคน ทุกนาม ไม่ว่าจะเป็นบุคคลสำคัญหรือสามัญชน เศรษฐีหรือยากจน ผู้ดีหรือไพร่ ล้วนต้องพบกับความตาย ไม่มีใครหลีกเลี่ยงความตายไปได้ สิ่งที่เหลืออยู่มีเพียงความดีความชั่ว



คุณค่าด้านเนื้อหา

หลุมศพที่เรียงรายอยู่นี้จึงเป็นเหมือนเครื่องเตือนสติให้ระลึกถึง
ความเป็นไปของมนุษย์ ซึ่งสอดคล้องกับหลักธรรมในพระพุทธศาสนา
เรื่องความไม่เที่ยงแท้แน่นอนของสรรพสิ่ง

สกุลเอ๋ยสกุลสูง

อำนาจนำความสง่าอำอันทรีย์
ความร่ำรวยอวยสุขให้ทุกอย่าง
วิถีแห่งเกียรติยศทั้งหมดนั้น

ชักจูงจิตต์ฟูซุศักดิ์ศรี

ความงามนำให้มีไมตรีกัน
เหล่านี้อย่างรอตายทำลายชั้น
แต่ล้วนผันมาประจบหลุมศพเอ๋ย

บทนี้ชี้ให้เห็นว่าความมั่งคั่งหรือเกียรติยศไม่อาจคงอยู่ตลอดไป สุดท้ายแล้ว
ทุกคนล้วนพบกับความตาย ความดีที่ทำไว้เท่านั้นที่จะคงอยู่ จึงสอนให้มนุษย์
รู้จักถ่อมตน ไม่หลงในลาภยศ และทำแต่ความดี



ศิลปะการประพันธ์

๑) การใช้ถ้อยคำง่าย ๆ ก่อให้เกิดภาพและสื่อความได้ชัดเจน เช่น

วังเอ๋ยวังเวง
ฝูงวัวควายแผ่ยลาทิวากาล
ชาวนาเหนื่อยอ่อนต่างจรกลับ
ทิ้งทุ่งให้มีดมัวท่วมนวล

หง่างเหง่ง! ย่ำค่ำระฆังขาน
ค่อยค่อยผ่านท้องทุ่งมุ่งถิ่นตน
ตะวันลับอัปแสงทุกแห่งหน
และทิ้งตนตูเปลี่ยวอยู่เดียวเอย



ศิลปะการประพันธ์

บทร้อยกรองนี้ใช้คำที่ทำให้เห็นภาพบรรยากาศของท้องทุ่งนา
ยามตะวันจะลับฟ้า สื่อถึงความรู้สึกอ้างว้างว่างเปล่า การเลือกใช้คำ
ธรรมดาแต่ชัดเจน เช่น “**หง่างเหง่ง**” และ “**เปลี่ยวอยู่เดียวเอ๋ย**”
ทำให้ผู้อ่านจินตนาการได้ง่าย เห็นภาพคนเดียวในความมืด และรู้สึก
ว่างเปล่าร่วมกับผู้ประพันธ์



ศิลปะการประพันธ์

๒) การใช้คำเลียนเสียงธรรมชาติ ทำให้เกิดความรู้สึกเหมือน
ได้ยินเสียงนั้น ๆ ตามเนื้อความไปด้วย เช่น

ยามเอ๋ยยามนี้
อากาศเย็นเยือกหนาวคราววิกาล
มีก็แต่จิ้งหรีดกระกรีดกริ่ง!
คอกควายว้าวระว้าเปาะเปาะ! เพียง

ปฐพีมีดมัวทั่วสถาน
ส่งตปานป่าใหญ่ไร้สำเนียง
เรไรหรีง! ร้องขรมระงมเสียง
รู้ว่าเสียงเกราะแว่วแผ่วแผ่วเออ



ศิลปะการประพันธ์

๓) การใช้โวหารเปรียบเทียบอย่างแยบคาย ก่อให้เกิดจินตภาพ

และสะเทือนใจผู้อ่าน เช่น

ดวงเอยดวงมณี

หรือไต้ท้องห้องสมุทรสุดสายตา

บุบผชาติชูสีและมีกลิ่น

ไม่มีใครได้เคยเลยสักคน

มักจะลึกลับอยู่ในภูผา

ก็เสื่อมซาสิ้นชมนิยมชน

อยู่ในถิ่นที่ไกลเช่นไพรสณฑ์

ย่อมบานหล่นเปล่าตายมากมายเอย



ศิลปะการประพันธ์

บทร้อยกรองนี้เปรียบผู้ที่ทำคุณความดีเหมือนดวงแก้วที่มีค่า แต่อยู่ในที่ห่างไกล จึงไม่มีใครเห็นความดีนั้น เหมือนดอกไม้หอมที่อยู่ในป่าลึก เมื่อบานแล้วมีแต่จะร่วงหล่นไปอย่างไร้ค่า ไม่มีใครได้ชื่นชม โวหารนี้สะท้อนว่า ความดีถ้าไม่มีผู้เห็นก็อาจถูกมองข้าม แต่คุณค่ายังคงอยู่ เหมือนดอกไม้ที่แม้ไม่มีใครชื่นชมก็ยังหอมและงดงามอยู่ในธรรมชาติ



ศิลปะการประพันธ์

๔) การใช้บุคคลวัต สมมุติสิ่งไม่มีชีวิต พืช สัตว์ หรือความคิดที่เป็นนามธรรม ให้มีความรู้สึก ความคิด และแสดงกิริยาอาการหรือแสดงออกเหมือนมนุษย์ เช่น

นกเอี้ยงนกแสก
อยู่บนยอดหอรระซังบังแสงจันทร์
เหมือนมันฟ้องดวงจันทร์ให้คันดู
ถือเป็นที่รโหฐานนมนานมา

จับจ้องร้องแจ็กเพียงแถกขวัญ
มีเถาวัลย์รุงรังถึงหลังคา
คนมาสู่ช่องพักมันรักษา
ให้เสื่อมผาสุกสันต์ของมันเอย



ศิลปะการประพันธ์

บทร้อยกรองนี้สมมุติให้นักแสดงแสดงกิริยาอาการอย่างมนุษย์ คือ ฟ้อง (กล่าวหาหรือกล่าวโทษต่อดวงจันทร์) และสมมุติให้ดวงจันทร์แสดงกิริยาอาการอย่างมนุษย์คือ หันไปดู การใช้บุคคลวัตทำให้ภาพดูมีชีวิต มีการสื่อสารระหว่างนักกับดวงจันทร์ สร้างบรรยากาศลึกลับและน่าขนลุก สอดคล้องกับบรรยากาศในสุสาน



ศิลปะการประพันธ์

๕) การเล่นเสียง ทั้งสัมผัสพยัญชนะและสัมผัสสระ เพื่อให้เกิดจังหวะ และเพิ่มความไพเราะ เช่น

ต้นเอ๋ยต้นไทร
และต้นโพธิ์พุ่มแจ้แผ่ฉายา
ล้วนร่างคนในเขตต์ประเทศนี้
แห่งหลุมลึกลานสดระทดใจ

สูงใหญ่รากย่อยห้อยระย้า
มีเนินหญ้าไต่ต้นเกลื่อนกล่นไป
ดูขณีนอนรายณภายใต้
เรายังไถ่หลุมนั้นทุกวันเอย



คุณค่าด้านข้อคิด

ชีวิตไม่เที่ยง ทุกคนต้องพบความตาย สิ่งที่คงอยู่ คือความดี
จึงควรใช้ชีวิตอย่างไม่ประมาท ทำความดี ปล่องวางความยึดมั่น
และให้ผู้อื่น เพื่อความสงบสุขในใจ

คำถาม ?



นักเรียนจะนำข้อคิดไปปรับใช้
ในชีวิตประจำวันได้อย่างไร



ขอมงฟากจากคอร





ใบงานที่ ๒

วิเคราะห์คุณค่านำพาชีวิต



(สามารถดาวน์โหลดได้ที่ www.dltv.ac.th)

ใบงานที่ ๒ เรื่อง วิเคราะห์คุณค่านำพาชีวิต
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๓ เรื่อง วินัยสารเพื่อพัฒนาชีวิตและสังคม
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง กลอนดอกสร้อยรำพึงในป่าช้า (๖)
รายวิชา ภาษาไทย รหัสวิชา ท๒๒๑๐๒ ภาคเรียนที่ ๒ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านบทกลอนที่กำหนด แล้วตอบคำถามในหัวข้อต่อไปนี้ โดยเน้นการใช้
ทักษะการวิเคราะห์และการนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน

ศพเอ๋ยศพไพร่	ไม่มีใครขึ้นชื่อระบือชาน
ไม่เกรงใครนิทนาว่าประจาน	ไม่มีการจารึกบันทึกคุณ
ถึงบางที่มีบ้างเป็นอย่างเลิศ	ก็ไม่อุตวาดเชิดประเสริฐสุนทร
พอเตือนใจได้บ้างในทางบุญ	เป็นเครื่องหนุนนำเหตุสังเวชเอย
ศพเอ๋ยศพสูง	เป็นเครื่องจูงจิตให้เลื่อมใสศานต์
จารึกคำสำนวนชวนสักการ	ผิดกับฐานชวนาคนสามัญ
ชงอย่างดีก็มีกวีเถื่อน	จารึกชื่อปีเดือนวันดับขันธ์
อุทิศสิ่งซึ่งสร้างตามทางธรรม	ของผู้นั้นผู้นี้แก่ผีเอย

๑. การตีความและคุณค่าด้านสังคม

จากบทกลอนที่กำหนดผู้เขียนต้องการสะท้อนให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่าง “ศพไพร่” (สามัญชน) กับ “ศพสูง” (ผู้มีฐานะ) อย่างไรบ้าง และคุณค่าด้านสังคมที่สะท้อนจากความแตกต่างนี้คืออะไร

คำตอบ _____



ใบงานที่ ๒

วิเคราะห์คุณค่านำพาชีวิต



(สามารถดาวน์โหลดได้ที่ www.dltv.ac.th)

๒. การวิเคราะห์คุณค่าด้านวรรณศิลป์

ผู้เขียนใช้ภาษาและสำนวนอย่างไรในการสร้างอารมณ์ความรู้สึก และอะไรคือความโดดเด่นของบทกลอนที่ทำให้ผู้อ่านคล้อยตามไปกับความรู้สึกของผู้เขียนได้ (เช่น การใช้คำซ้ำ การเปรียบเทียบ หรือการสร้างภาพ)

คำตอบ _____

๓. การประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

จากบทกลอนที่กล่าวถึงความแตกต่างของ “ศพ” ทั้งสองประเภท นักเรียนจะนำแนวคิดนี้ไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันเกี่ยวกับการมองเห็นคุณค่าของผู้อื่นอย่างไร เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างเท่าเทียมและไม่แบ่งชนชั้น

คำตอบ _____

๔. การแก้ไขปัญหาเชิงสร้างสรรค์

หากนักเรียนได้รับหน้าที่เป็นตัวแทนของกลุ่มเพื่อนที่ต้องร่วมกันทำกิจกรรมจิตอาสาเพื่อช่วยเหลือผู้ที่ถูกมองข้ามหรือด้อยโอกาสในสังคม นักเรียนจะมีวิธีการสื่อสารหรือแสดงออกอย่างไรให้เพื่อนร่วมทีมเห็นคุณค่าของผู้คนเหล่านั้น โดยใช้แนวคิดจากบทกลอน “ศพเอ๋ยศพไพร่” เป็นหลัก

คำตอบ _____



สรุปบทเรียน

กลอนดอกลสร้อยรำพึงในป่าช้า (๕)



สรุปบทเรียน

เนื้อเรื่องและศิลปะการประพันธ์

กลอนดอกสร้อยรำพึงในป่าช้า กล่าวถึง สัจธรรมของชีวิต ที่มนุษย์ทุกคน
ไม่ว่าจะสูงศักดิ์หรือยากจน ล้วนต้องพบกับความตาย สิ่งที่คงอยู่มีเพียงความดี
ความชั่ว หลุมศพจึงเป็นเครื่องเตือนใจให้ตระหนักถึงความไม่เที่ยงของชีวิต
สอดคล้องกับหลักธรรมเรื่อง อนิจจัง



สรุปบทเรียน

เนื้อเรื่องและศิลปะการประพันธ์

ด้านศิลปะการประพันธ์เด่นชัดด้วยการใช้ถ้อยคำเรียบง่ายแต่เห็นภาพ การเลียนเสียงธรรมชาติ การเปรียบเทียบที่ลึกซึ้ง การใช้บุคคลวัต และการเล่นสัมผัส ทำให้กลอนมีจังหวะไพเราะ สร้างบรรยากาศวังเวง เศร้าสลด และชวนให้ผู้อ่านเกิดความสะเทือนใจ



สรุปบทเรียน

ข้อคิดและการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

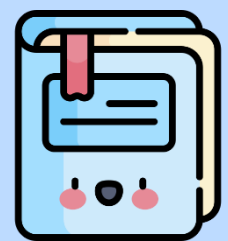
บทประพันธ์ให้ข้อคิดว่า ชีวิตไม่เที่ยง ความตายเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้
จึงควรใช้ชีวิตอย่างไม่ประมาท ทำความดี ไม่ยึดติดในลาภยศทรัพย์สิน และ
รู้จักปล่อยวาง ให้ภัยผู้อื่น เพื่อความสงบสุขในใจ



สรุปบทเรียน

ข้อคิดและการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

การนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ได้แก่ การประพฤติดีต่อตนเอง
ครอบครัว และสังคม ใช้ชีวิตอย่างเรียบง่าย สุจริต รับผิดชอบต่อหน้าที่
ทำประโยชน์แก่ส่วนรวม และรู้จักพอโหดิกรรม ซึ่งล้วนเป็นหนทางสู่ความสุข
ที่แท้จริง และสะท้อนคุณค่าที่วรรณคดีเรื่องนี้ต้องการถ่ายทอดอย่างลึกซึ้ง



บทเรียนครั้งต่อไป

อ่านประเมินค่า พัฒนาชีวิต (๑)



(สามารถดาวน์โหลดได้ที่ www.dltv.ac.th)





สิ่งที่ต้องเตรียม

๑. บทความ
๒. ใบความรู้ที่ ๓ เรื่อง หลักการอ่านประเมินค่า
๓. อุปกรณ์สร้างสรรค์ชิ้นงาน ได้แก่ กระดาษโปสเตอร์ ขนาด A3, ดินสอ, ปากกาสี, สีไม้, กาว, กรรไกร และวัสดุตกแต่ง
๔. กระดาษโพสต์อิท



(สามารถดาวน์โหลดได้ที่ www.dltv.ac.th)

